

KATERINA COSGROVE

Αλλά ακόμα και μ' αυτή την τρελή δύναμη που πήγαζε από την ανάγκη να προστατεύσουν τα μωρά τους ήταν πολύ αδύναμες. Σύντομα, είχαν πάρει όλα τα παιδιά, μερικά ήταν ήδη νεκρά, άλλα ούρλιαζαν και πάλευαν, έκλαιγαν ζητώντας τις μανάδες τους.

Μετά από ώρες, όταν τελικά οι γυναίκες ησύχασαν, οι χωροφύλακες ακούμπησαν τα μικρά πτώματα στην άμμο. Όλα τα μωρά ήταν νεκρά ακόμα κι αυτά που τα είχαν δει ζωντανά τελευταία. Οι γυναίκες ήταν σιωπηλές. Αγκάλιαζαν τα παιδιά τους και τα παιδιά των άλλων, τα ευλογούσαν μ' αρμένικους ψαλμούς, ακουμπούσαν απαλά τα δάχτυλά τους πάνω στα μέτωπα, στα χείλη, στα ορθάνοιχτά τους μάτια.

Η Λίλιθ έκλεισε τα μάτια της και αρνιόταν να δει. Ένα κομμάτι της ήθελε να πεταχτεί και να σταματήσει τους Τούρκους, να πεθάνει μ' εκείνα τα μωρά. Αλλά κράτησε τη μητέρα της και τον Μίνας κοντά της, κι εκείνος αυτή τη φορά δεν την απομάκρυνε. Έτρεμε από ενοχές κι από ντροπή. Τον κοίταξε κι ένιωσε τον αρχέγονο, ανείπωτο δεσμό που τους ένωνε. Αυτός ήξερε τι αισθανόταν κι αυτή με τη σειρά της ήξερε το μαρτύριό του. Οι φόβοι, ο εγωισμός της είχαν πάρει σχήμα και μορφή και απειλούσαν να της δώσουν μια όψη που έμοιαζε πολύ με του αδερφού της.

✱ Το περπάτημα είχε γίνει η μόνη σταθερά τους. Το ένα πόδι μπροστά από το άλλο, αφυδατωμένα πόδια που περιπλανιόνταν στην έρημο. Όπου κι αν έστρεφε το βλέμμα του ο Μίνας, δεν έβλεπε παρά μόνο έρημο. Οι πτυχές και οι κυματισμοί και οι αραβικές επιγραφές πάνω στην άμμο. Το ιερό Κοράνι. Ο ανιέρως στίχος της δίψας και του πόνου, της πείνας και της έλλειψης ύπνου. Λευκός ουρανός και φλεγόμενη άμμος που έλιωναν και μάτωναν και γίνονταν ένα μέσα στην κάψα.

Ο πόνος στους μυς του υποχώρησε κι αντικαταστάθηκε από την αφόρητη πείνα και το εξίσου αφόρητο μαρτύριο της δίψας. Ακόμα κι έτσι, το περπάτημα ήταν ανακουφιστικό, έδινε σχήμα στην ύπαρξη. Ήξερε ότι μόνο σ' αυτό μπορούσε να βασιστεί και χρειαζόταν κάτι από το οποίο να μπορεί να πιαστεί. Οι υπόλοιπες ημέρες και νύχτες ήταν ατελείωτες και τρομακτικές: ιδιό-

ΤΕΦΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

τροπες, ένα λεπτό, σπασμένο νήμα μεταξύ ζωής και θανάτου ή τρέλας.

Οι δολοφονίες έγιναν πιο συχνές, αλλά ποτέ δεν ήξερε αν και πότε θα συμβούν ή για ποιον λόγο. Προσπαθούσε ν' αποφεύγει τις αντιπαραθέσεις με τους Τούρκους, να μην μιλάει σε κανέναν εκτός κι αν δεν γινόταν αλλιώς. Κρατούσε το κεφάλι του σκυμμένο και ήταν ο πρώτος που προσφερόταν αν οι Τούρκοι ήθελαν να κάνουν κάτι. Άκουγε τη φωνή στο κεφάλι του που τον διαβεβαίωνε ότι δεν υπήρχε άλλος δρόμος για την επιβίωση.

Η μαμά δεν τον κοιτούσε πια λες και δεν άξιζε πλέον την αγάπη της. Έκανε γκριμάτσες και ανόητα πειράγματα μπροστά της και αυτή απλώς γυρνούσε το κεφάλι της από την άλλη. Την τάισε λίγο παστό κρέας που του είχε δώσει ένας από τους Τούρκους, αλλά αυτή το έφτυσε. Η Λίλιθ δαγκώθηκε από συμπόνια, αλλά κούνησε το κεφάλι της για να του δείξει πόσο άρρωστη ήταν η μητέρα τους, πόσο δικαιούνταν τη συγχώρεσή του. Εκείνος δεν ανταπέδωσε το νεύμα της Λίλιθ, απλώς σήκωσε το υγρό κομμάτι και το έφαγε ο ίδιος. Κανένας δεν του έφερε φαγητό, κανένας δεν τον ρωτούσε αν ήταν καλά, αν μπορούσε με κάποιο τρόπο ν' απαλύνει την κούραση ή τη δίψα του. Είδε τη Λίλιθ να δίνει λίγο από το σάλιο της στο στόμα της μαμάς, είδε τη μαμά να χαμογελάει αδύναμα και να προσπαθεί να φιλήσει το χέρι της Λίλιθ. Κι εγώ; Απέναντι σε αυτή τη μυστική γυναικεία τρυφερότητα, η καρδιά του σκλήρυνε. Ηλίθιες γυναίκες. Ας πέθαιναν με τον συναισθηματισμό τους. Μόνο αυτός θα επιβίωνε.

Ένα πρωί, όταν απομακρύνθηκαν από το ποτάμι, είδε στρατιώτες να γελούν καθώς μαχαίρωναν και έπαιζαν με τα σώματα των γυναικών που είχαν πεθάνει τη νύχτα από το κρύο της ερήμου. Στάθηκε κοντά στον Αφέτ, πρόθυμος να κάνει ανά πάσα στιγμή οποιοδήποτε θέλημα για τον Τούρκο. Είχε μάθει να κοιτάζει όταν τον διέταζαν, ωστόσο είχε μάθει να μην βλέπει τίποτα με τ' απλανή, προσημένα μάτια του. Στεκόταν και κοιτούσε μ' ανέκφραστο πρόσωπο κι έκλεινε τα μάτια του στο εκτυφλωτικό φως του ορίζοντα. Κανένα ορατό σημάδι κινδύνου, εκτός ίσως από τα δάκρυα που τού προκαλούσε ο ήλιος και έτρεχαν στα μάγουλά του. Κάλεσε τη Λίλιθ κοντά του, της έπιασε σφιχτά το χέρι και την ανάγκασε να κοιτάζει κι αυτή.

KATERINA COSGROVE

Η μητέρα τους ήταν ξαπλωμένη στην άμμο, γυμνή, μπροστά στους αιχμαλώτους και στους Τούρκους. Στα αριστερά της βρισκονταν όλα της τα ρούχα. Ήταν τυλιγμένη σαν μπάλα, η κυρτή της πλάτη σαν γυαλιστερό βότσαλο στην άμμο.

«Δεν έχουμε χρόνο για ανυπακοή», είπε ο Αφέτ. «Να γίνει σε όλους σας μάθημα».

Ένας από τους χωροφύλακες κλώτσησε τη μαμά για να δώσει έμφαση στα λόγια του Αφέτ, αλλά αυτή δεν έβγαλε κανέναν ήχο. Ο Μίνας καταλάβαινε μόνο την αίσθηση του κρούου χεριού της Λίλιθ στην πλάτη του, το ρεύμα που περνούσε μέσα από το τρεμάμενο σώμα της στο δικό του. Προσπάθησε να του κλείσει τα μάτια με το χέρι της, να τον γλιτώσει από το θέαμα, αλλά εκείνος την εμπόδισε.

«Αυτή η γυναίκα δεν καταλαβαίνει», είπε ο Αφέτ. «Αμφισβητεί τα κίνητρά μας. Ωστόσο, αν κάνετε ό,τι σας λέμε, δεν θα υπάρξουν κυρώσεις. Εμείς οι Νεότουρκοι είμαστε δίκαιοι».

Το πρόσωπο της μαμάς στραμμένο προς τα πάνω τώρα, να γυρνάει πέρα δώθε για να αποφύγει κι άλλα χτυπήματα, οι παλάμες της ανοιχτές στον ουρανό.

Ο Αφέτ έσκυψε από πάνω της.

«Λοιπόν, κυρία, θα ρωτήσω άλλη μια φορά. Πού είναι κρυμμένο το χρυσάφι;»

Τσιμουδιά η μαμά. Ο Μίνας ένιωσε τη Λίλιθ να τρέμει περισσότερο, να ανοίγει το στόμα της να μιλήσει. Την τσίμπησε και συνέχισε να την τσιμπάει μέχρι που έκλεισε το στόμα της και έσκυψε το κεφάλι.

«Άλλη μια φορά, πού είναι το χρυσάφι;»

Ο Μίνας απομακρύνθηκε από τη Λίλιθ μέσα στο πλήθος. Κρύφτηκε ανάμεσα σε ξένους και προσπαθούσε να δει πάνω από τους ώμους τους τη γυναίκα στο έδαφος, παρακολουθώντας αδιάφορα, αρνούμενος τη σχέση τους, άλλος ένας αδιάφορος θεατής που ευχόταν να τελειώσουν όλα σύντομα. Η μάνα μου; Το σώμα της όλο και βυθιζόταν, βούλιαζε στην άμμο.

Είδε τη Λίλιθ να τον φάχνει, ν' αναρωτιέται πού πήγε. Η μητέρα του είχε σπασμούς για μια στιγμή και μετά ησύχασε. Αυτή φταίει. Έτσι είπε ο Αφέτ. Δεν πίστεψε ότι μας πάνε κάπου καλύτερα. Αυτή δεν ήταν η μητέρα του, όχι η μητέρα που ήξερε. Αυτή ήταν βρώμικη, μαυρισμένη, ζητιάνα. Τα χέρια και το πρόσω-

ΤΕΦΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

πό της ήταν βρώμικα. Τα πόδια της μια μάζα από ματωμένες πληγές. Ένα χέρι της έσφιξε το κεφάλι, το σώμα του Αφέτ πάνω από το δικό της.

«Τελευταία φορά που ρωτάω. Πού είναι το χρυσάφι που κρύφατε;»

Ο Μίνας επικεντρώθηκε στα χέρια της, στους καρπούς της, σ' εκείνα τα δυνατά δάχτυλα που κάποτε τον έτριβαν και του μάλαζαν την κοιλιά όταν ήταν άρρωστος. *Όχι. Δεν ήταν αυτή. Μια ξένη ξαπλωμένη στην άμμο.*

Η άμορφη μάζα που κάποτε ήταν η μητέρα του έβγαλε έναν ήχο. Ο Αφέτ έβαλε το αυτί του στο στόμα της, κουνώντας το κεφάλι με νόημα. Κοίταξε προς τη Λίλιθ, μετά έφαξε το πλήθος για να βρει τον Μίνας συνεχίζοντας να κουνάει το κεφάλι. Ο Μίνας κούνησε κι αυτός το κεφάλι. Παρακολούθησε τα δάχτυλα της μητέρας του ξανά, πώς έσφιγγαν και έπιαναν κόκκους του τίποτα. *Όχι τη μάνα μου. Μακριά δάχτυλα, στριμμένα με χάρη. Κοιτούσε τόσο έντονα που πήδηξε από τον ήχο που ήταν σαν να ήρθε πίσω από το αυτί του. Το τίναγμα του τουφεκιού και το σώμα της πετάχτηκε προς τα πάνω. Ξαφνικά ένωσε τις μικροσκοπικές τριχούλες στον σβέρκο του να τον γαργαλούν. Τραγουδούσε από μέσα του, ένα βουητό στ' αυτιά του, ένα τραγούδι χωρίς στίχους και χωρίς ήχο, Γλυκιά μου αγάπη θα έχεις πολλά βάσανα και πολλές χαρές, οι φωνές και οι κραυγές μειώθηκαν, η φωνή στο κεφάλι του δυνατή, δυνατότερη. Δεν συμβαίνει αυτό. Δεν γίνεται να συμβαίνει αυτό.*

Τα πόδια του κουνήθηκαν πριν καταλάβει το γιατί κι άρχισε να τρέχει, να τρέχει προς το μέρος της μπροστά στο πλήθος. Τότε δίπλα του ένωσε ένα αεράκι σαν από μικρό δέντρο. Η Λίλιθ ήταν στο έδαφος με ανοιχτά τα πόδια. Ένας χοντρός Τσέτης από πάνω της.

«Όχι!»

Άκουσε τον εαυτό του να το λέει, αλλά η τρομακτική κίνηση των σωμάτων δεν σταμάτησε. Μάλλον δεν το είπε καθόλου. Το τίναγμα, το οδυνηρό σκάλισμα, το μπες βγες δεν σταματούσε. Η Λίλιθ πάλευε, έσφιγγε την άμμο και τα μαλλιά του. Ο Τσέτης έβρισε.

«Κόρη γουρουινιών. Πόρνη. Χριστιανή πόρνη. Κουνιέσαι. Βογκάς. Βούλωσ' το».